

Kennismaking – Frans Kets

- 2018-2023 LV2 – Lucht Voor Leidschendam-Voorburg
<https://forum.samenmeten.nl/c/meetinitiatieven/lv2-leidschendam-voorborg/10>

SPS-30

- 2025 Mede-ondertekenaar
Brandbrief - een halfvol glas
<https://forum.samenmeten.nl/t/het-halfvolle-sla-glas/756>
<https://forum.samenmeten.nl/t/bijdrage-7-september-workshop/844>

Brandbrief – Schone Lucht Akkoord 2025
Aan: Schone Lucht Akkoord ondertekenaars
Over een glas dat halfvol is... en in 2030 vol moet zijn
SLA Participatiedag, Bilthoven, 5 november 2025

In 2020 zetten 46 van de 342 gemeenten hun handtekening onder het **Schone Lucht Akkoord (SLA)**. Vijf jaar later zijn dat er 145 – een bemoedigende groei.
De ambitie is duidelijk: **50% gezondheidswinst in 2030** en toewerken naar de **WHO-advieswaarden**. Toch stikt de vooruitgang. Het glas is nu half vol.

Dank aan Harm-Jan Brouwer (PZH) voor ondersteuning LV2
Dank aan Teus Hagen en Walter Takens voor discussies

Mijn naam is Frans Kets, en ik sta hier omdat ik me in het verleden heb bemoeid met een meetgroep in Leidschendam, LV2. LV2 werd ondersteund door de Provincie Zuid-Holland, en zonder de technische infrastructuur van RIVM zou LV2 niet hebben kunnen bestaan. Verder sta ik hier omdat ik verleden jaar samen met een paar anderen in een brandbrief mijn zorgen heb geuit over de kloof tussen lokale overheden en burgerwetenschappers - hetzelfde onderwerp komt vandaag weer aan bod. De organisatoren vroegen mij te reflecteren op drie vragen – dat zal ik doen op de volgende drie slides – daarna komt nog een vierde met korte conclusies.

Vraag 1: Motivatie – waarom?

Maatschappelijk

Globaal

Gezondheid / Ziektebelasting

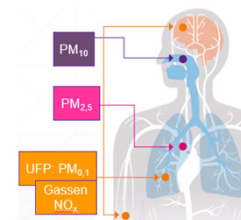
Lokaal

Effect op lokale luchtkwaliteit bij veranderingen in infrastructuur

Nulmeting + meting na verandering

Effect Houtstook

Vuurwerk

Privé /
Wetenschappelijk, technisch
Uitdaging

apparatuur in ontwikkeling
analyse en interpretatie in kinderschoenen

heel wat vragen

Zonder motivatie geen meetgroep

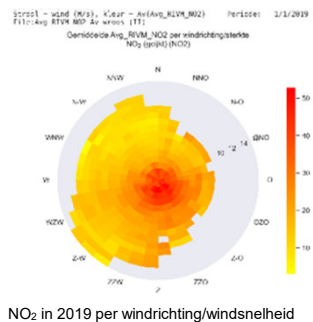
2

De eerste vraag was – waarom is luchtkwaliteit belangrijk voor mij? Ik denk niet dat er in deze bijeenkomst iemand is die zal ontkennen dat luchtkwaliteit van groot belang is voor de volksgezondheid. Vervuilende bronnen zijn er voldoende in een grootstedelijke omgeving. Zo begon ook LV2 – we werden getriggerd toen in 2017 bij ons een extra snelweg zou worden aangelegd. Hoe verandert de luchtkwaliteit? En natuurlijk wie heeft er last van? Het tweede motief is niet uit te vlakken – wetenschappelijke nieuwsgierigheid. Apparatuur in 2017, 2018 was nieuw, de analyse van de gegevens stond in kinderschoenen, en de interpretatie van de meetresultaten was een puzzle op zich.

Vraag 2: Wat bereikt met LV2?

Wetenschappelijk, technisch / Privé

- > **Analyse, Interpretatie**
toegang tot data van RIVM, KNMI
opbouw begrip & expertise
eigen research software
- > **Apparatuur:**
Fijnstofmeters steeds beter
maar blijf alert op kwaliteit
- > **Opbouw algemene expertise**
WHO, EU, NL regelgeving,
volgen van conferenties, publicaties
“expert, no bullshit”

Maatschappelijk effect Lokaal

- > **Bewustwording** +
bij burgers
bij gemeenteraad
- > **Invloed** ~
Via gemeenteraad
op basis van algemene overwegingen
- > **Aanpassing beleid** --
Als gevolg van de eigen metingen
Niet aantoonbaar

Maatschappelijk relevant resultaat essentieel voor motivatie

3

En nu vraag 2 – wat hebben we bereikt? Er ging veel aandacht naar analyse en interpretatie. De meetreeksen kwamen via RIVM binnen, de gegevens over het weer kwamen van KNMI. Zelfgeschreven software leverde mooie plaatjes op, en de nodige inzichten. Als een voorbeeld – het plaatje in het midden van de slide geeft de gemiddelde NO2 concentratie per windrichting en windsnelheid in het jaar 2019. Interessante diagnostiek. De analyse werd steeds beter, en onze ervaring was dat meetkastjes ook steeds betrouwbaarder werden. Niet alle kastjes zijn even goed, maar de vooruitgang is treffend. We leerden veel, niet alleen over onze metingen, maar ook over WHO advieswaarden, de chemie, en allerlei andere zaken. Je wordt tot op zekere hoogte – expert. Dat was ook de insteek – LV2 wilde beïnvloeden vanuit kennis, en niet vanuit activisme.

En wat hebben we daarmee bereikt? Met rondzendbrieven en met publicaties hebben we zeker bijgedragen aan bewustwording. Frekwente gesprekken met gemeenteraadsleden leidden in elk geval tot erkenning van het probleem, en zelfs tot moties. Demotiverend is dat onze invloed meestal gebaseerd was op globale RIVM gegevens, en nauwelijks op onze lokale metingen. Ik kan geen geval bedenken dat een verkeersplan of zoiets is gewijzigd omdat wij hoge meetwaarden vonden. En dan komt de vraag: waarom zouden wij zoveel tijd en moeite besteden als de gegevens niet worden gebruikt?

Vraag 3:

Wat wil je?

Maatschappelijk

- **Stelling:**
Expertise/ resultaten burgerwetenschap onvoldoende benut
- **Hoe verder?**
 - > communicatie burgerwetenschapper – overheid stroomlijnen
 - >> (lokale) informatie uitwisseling & signalering van lokale bronnen van luchtvervuiling
 - > onontkoombaar?
 - projectmatige aanpak voor gezamenlijke projecten CS/bestuur
 - >> Met geformuleerde doelen, gedefinieerde rollen en verantwoordelijkheden
 - >> Met commitment voor tijd, geld en transparantie & continuïteit
 - >> Gebaseerd op vertrouwen; niet top-down

Wetenschappelijk / privé

- **Technieken in ontwikkeling**
 - > Samenwerking met research instituten (RIVM, TNO,...) maar hoe?

Van Meten Naar Maatschappelijke Relevantie

4

En dit leidt tot vraag 3 – wat wil je bereiken en hoe zie je de samenwerking met beleid? Er is nu veel expertise bij burgerwetenschappers, en de metingen zijn behoorlijk betrouwbaar. Mijn stelling is dat deze kennis en deze metingen meer moeten worden gebruikt.

Dat zou moeten kunnen. Een praktijkvoorbeeld – we doen metingen en signaleren dat ergens relatief veel luchtvervuiling is. Er moet een kanaal zijn om deze observatie door te geven zodat daar gevolg aan kan worden gegeven. Terugkoppeling van de autoriteiten zou daarbij vanzelfsprekend moeten zijn – wellicht zelfs afspraken voor vervolgstappen. Een kwestie van betere communicatie.

Dit soort samenwerking mag – in mijn ogen – best wat formeler worden. Stel dat er een winkelcentrum wordt uitgebreid – dan is het zinnig om vooraf een nulmeting te doen en dan een plan op te stellen voor vervolgmetingen. En die metingen moeten een doel hebben – zicht geven op opties voor handelen. Dan praat je over een gezamenlijk project, dat je goed moet aanpakken. Doelstellingen moeten duidelijk zijn, er komt geld aan te pas, je moet op elkaar kunnen vertrouwen. De burgerwetenschapper heeft zijn expertise, de beleidsmedewerker weet wat voor opties er zijn. Ieder zijn inbreng.

De door de organisatie gestelde vraag over wat ik wil bereiken heeft naast deze maatschappelijke insteek ook een privé component. Er zijn interessante nieuwe technieken in ontwikkeling, en de vraag is hoe burgerwetenschappers in de ontwikkeling van deze technieken kunnen bijdragen, en natuurlijk ook, uiteindelijk, in de toepassing daarvan.

Conclusie

De Vragen Beantwoord

- Waarom is luchtkwaliteit zo belangrijk voor jou?
 - Motivatie
 - Gezondheid
 - Interessant wetenschapsgebied
- Wat heeft het project bereikt tot nu toe?
 - Bewustwording, wat invloed
- Wat wil je bereiken en hoe zie je de samenwerking met beleid?
 - Gebruik van resultaten en inzichten
 - Professionalisering van contacten met burgerwetenschap

<https://forum.samenmeten.nl/t/bijdrage-7-september-workshop/844>

5

Conclusies?

De motivatie is gezondheid, en de uiteindelijke motivatie voor een werkgroep is maatschappelijke relevantie van hun werk.

Er is best wel wat bereikt, zeker op het gebied van bewustwording, maar het kan beter.

Resultaten en inzichten van burgerwetenschappers kunnen beter worden benut. Ik denk dat verdere professionalisering nodig is om grotere problemen aan te pakken.

Dank u.